

standere for Christen, og frit at øve deres egen Religion, men hvor den samme Myndighed lod Aabartisten Rønster sætte i Fængsel for hans christelige Substjenestes Skyld. Imidlertid bygger han paa det høie Storthings Medlemmers ædle Sindelag, og deres Religions- og Fædrelands-Kjærlighed, som maa besjæle et Folk af saa høi Herkomst, at mangen Bønde vel endog kunde paavise sit Kongelige Stamtræ; og beder, at hans lille Bog, som er at faae i Kjøbenhavn, maa værdises alvorlig, eftertænkfuld Gjenlæsning, samt seer imøde en godhedsfuld Erkjendelse af Modtagelsen og forbliver det høie Storting paa det inderligste bevaagen, med den allerstørste Høiagtelse og dybeste Ærefrygt og Undanighed.

Hvorvel Tone og Sprog i denne Skrivelse kunde give Anledning til en modsat Formodning, saa synes dog det dermed fulgte og deri paaberaabte Skrift at give Anledning til at ansee dets Forfatter at mene det alvorligt med Sagen. Af Littelbladet og Forordet sees, at Skriftet er et Stridskrift mod et af en Dr. Steinheim udgivet Skrift under Titel: "Meditationen", og i Forordet undskylder Forfatteren, at han har udtrykt sine Synsmaader noget djervt, dermed, at hans Gemt er ophidset, men han haaber, at man mere vil see paa hvad der er afhandlet, end hvorledes det afhandles. Bureauchef Bergeland har i Anledning deraf tilskillet Sorenskriver Sørensen og denne igjen Committeeen:

16. ved Skrivelse af 19de Juni sidstleden med Bilag en af Studiosus philologiae Autenrieth, der af Bergeland anføres at være født tydsk og Lærer i sit Modersmaal, meddeelt Bedømmelse af det Reichensbachi'ske Skrift, der gaaer ud paa, at det indeholder 25 gramaticalske Feil og langt talrigere stilistiske Synder og Feil imod Periodebygningens Love, samt at Indholdet svarer til Sproget. Forøvrigt anføres, at ved Cand. chirurgica forstaaes kun "Feltkjererelev eller Barbeersvend, der har faaet Kongelig Tilladelse til at besøge de chirurgiske Forelæsninger ved Universitetet."

I en af Bureauchef Bergeland foranlediget Bedømmelse over Skriftet ved Overlærer Mufvud, indført i Bladet Granskeren af 19de Juni d. A. (5 Hæfte No. 37—38) kaldes det et Mistmæk af de blandt den raaste Pøbel herskende Fordomme mod Tilhængere af den mosaiske Troesbekjendelse, som fornøstignis ikke kan antages at ville have Indskyldelse paa oplyste Mænds Dømmelse om dette Religions-Samfund's Medlemmer.

Committeens Mening om Skriftet afviger ikke meget fra de anførte. Det kunde formeentlig ikke ligge indenfor Grændserne af dens Pligt at foranstalte det for Storthinget oversat som blot til Afbenyttelse den tilskillet, isærdeleshed naar den finder det at være af den nævnte Beskaffenhed. Men denne umiskjendelige Beskaffenhed gjør det ufornødent længere at opholde sig ved dette Skrifts Indhold.

Repræsentanten Biskop v. d. Lippe har ved Skrivelse af 16de Juni d. A. indsendt til Storthinget

17. En Forestilling, undertegnet af 36 Handelsmænd i Christianssand, grundet paa, at denne Byes Handlende, da der ikke gives nogen Handelscommittee, ikke have havt Anledning til at udtale sig om "Forlaget, der gaaer ud paa, at Jøder skulle tilstedes Afgang til at bosætte sig i Norge."

Efter Opfordring af Sorenskriver Sørensen har Committeeen

- 18—21. erhvervet Betænkninger over Forlaget fra Børs- og Handelscommitteeerne i Christiania, Trondhjem, Bergen og Drammen. Disse Betænkninger ere trykte og uddeelte til samtlige Repræsentanter.

De gaae samtlige, saavel som den ovenmeldte Forestilling fra endeel af Christianssands Handelsmænd, ud paa, at det maa ansees skadeligt at indrømme Jøderne Afgang til Riget. 2de Medlemmer af Drammens Børs- og Handelscommittee have gjort Undtagelse herfra, og erklæret sig for Forlaget. De fellede, paa forskjellige Maader udtrykte, men i deres væsentlige Indhold overeensstemmende Grunde, hvorpaa Børscommitteeerne i Christiania og Bergen samt den halve Deel af Børscommissionen i Drammen støtte sig, ere følgende:

- Jøderne have ikke forhen havt Afgang til Riget, og kunne derfor ikke besvære sig over fremdeles at udelukkes derfra. Ikke heller ere de for Tiden saaledes forfulgte i andre Lande, at det skulde være nødvendigt af Humanitet, uden Hensyn til noget Vederlag, at aabne dem et Asyl hos os. Norge har ikke de Forpligtelser til at virke for Jødernes Emancipation som de Lande, hvori Jøderne allerede have Tilhold.
- Jødefolket, som intet Fædreland har, kjender intet andet Formaal end at erhverve Formue, og driver ingen anden Næringsvei end Handel. I denne kunne Landets egne Handlende ikke concurrere med dem, deels fordi de for det meste ikke ere formuende og maae arbejde med fremmede Penge, deels fordi Jøderne formedelst deres indbyrdes Forbindelser ikke behøve Commissionaire i Udlandet, og saaledes faae færre Omkostninger at bestride, deels fordi de ved deres store Capitaler og indbyrdes Forbindelser lettelig kunne tilvende sig de saa Handelsgrene, som Norge har at tilbyde, og derved berøve Landets Børn de Fordele, som Handelen nu kaster af sig.
- Nettofortjenesten af Jødernes Handel vilde gaae ud af Landet, deels fordi de mere formuende Jøder neppe vilde finde tilstrækkelig Opmuntring til at etablere sig hos os uden ved Commanditer, af hvis Virksomhed den væsentligste Fordeel vilde tilflyde de udenlands boende Principaler, deels fordi ialfald den bedre Deel, naar ikke Fordelen mere fristede dem, vilde forlade Landet.
- Landet vilde derimod oversvømmes af et stort Antal af den lavere og mindre formuende Klasse, usle og mindre retsindige Mennesker, uden Gavn for det Almindelige, til uberegnelig Skade for Handelsstanden isærdeleshed, men til Plage for Land og Bye ialmindelighed og for Fattigvæsenet. Gode Borgere kan man almindeligviis ikke vente at erholde blandt disse Mennesker.

Bergens Børscommittee har desuden særskilt anført:

- Da man har anseet det nødvendigt at gjøre Jødernes Udelukkelse til Grundlovsbestemmelse, saa maa der have været overvægtige Grunde tilstede for, trods den Humanitet og Frihedssind, som raadede ved Grundlovens Forfattelse, at bibeholde Forbudet mod deres Afgang til Riget.
- Ud- og Indførsels-Handel og dermed forbunden Søfart kunde ei vinde ved Jødernes Deltagelse

deri, da man nu hos os saa temmelig er oplyst om de bedste Markeder, at der neppe er synderlig større Oplysning derom at vente af Tøderne, der desuden ikke ere bekjendte for at besatte sig med saa langsomme og usikre Foretagender. Endnu mindre ville de deeltage i Fragtfari, som en endnu langsommere og usikrere Næringsvei. Tødehuse med saadanne Capitaler, at de kuune tage Deel i Statslaan, er det ikke at vente ville indvandre, eller kunne bestaae her, saa langt fra de store Penge- markeder. Kjøb og Salg af Varer, som den angjældende Part hverken har Brug for eller er i Besiddelse af, i Grunden et Slags Spil eller Beddemaal om Prisernes Stigen og Falden i et vist Tidrum, og Skakkren er derimod det Slags Handel, som Tøderne vilde tage virksom Deel i, men det vilde være betænkeligt at fremkalde Concurrence i disse Haandteringer.

Til Dpfkjøb af Sølv, Guld, Kunstfager og Sjeldenheder har Tøden et Talent, som gjør ham ulige skadeligere for den mindre handelskyndige Deel af Folket, end nogen af hans christne Medborgere.

- g. Som Haandværkere ere Tøderne kun lidet berømte, og de faae, som besatte sig dermed, mere for deres Godtkjøbs- og flette Arbejde, end omvendt.
- h. Kommer Sølvmynt i Circulation, er det at forudsee, at denne vil friste ham til saadan Ombytning og Behandling deraf, som kun er skadelig for de andre Statsborgere. Denne Betænkelighed har Andragendet fra endeel af de Handlende i Christianssand specielt tiltraadt med Tilføiende, at den har faaet saa meget større Betydning, som Pariverling ved Banken er bestemt ved Lov af 23de April dette Aar.
- i. Sølvværket taler ikke for Tødernes Udgang, hvad enten man tænker sig dem blandede imellem Værkets Personale, eller bosatte i Nærheden som Guldsmede eller deslige.
- k. Selv i de Lande, hvor de saa lang Tid have havt deres Hjem, at de idetmindste med Hensyn til Sproget synes at høre til Nationen, ere de fordetmeste kun tolererede, ja endog hvor de ere meest begunstigede, under betydelige Restrictioner, der vise, at man frygter og afstyer dem for deres Ureenlighed, løse Grundsetninger og ved Opdragelsen indpodebe Had imod de Christne, hvilket sidste endog i den senere Tid har fremkaldt Fejder, der i høi Grad have forstyrret den offentlige Rolighed og Sikkerhed.

Formeentlig indbefatter denne Argumentation det samme som Trondhjems Børscommittee har bygget sit Resultat paa, kun humanere udtrykt hos den Sidstnævnte ved en Slutning fra Tødens formeentlige Stilling hos andre Nationer, hvor han har Hjem, og hvor hans fulde Emancipation derfor maatte være en Fordring baade af Retfærdighed og Politik. Naar nemlig dette Maal endnu ikke der er naaet, saa menes Karsagen ikke at kunne søges blot i Fordomme mod Tøderne, men ogsaa deri, at de endnu ere mindre skikkede til fuldkommen Emancipation. Men at tilstaae dem Udgang til at opholde sig her i Riget uden Deeltagelse i alle statsborgerlige Rettigheder, forsaavidt Troesbekjendelsen ikke medførte afgjørende Hindringer derfor, vilde virke skadeligt saavel paa de Tilfidesatte som paa de Begunstigede; men de saa Tøder, som ved Ophævelse af sidste Passus i Grundlovens § 2 vilde søge Nedsættelse i Norge, skulde ikke kunne ventes at løsrive sig fra det store politiske Folk i den Grad, at de skulde vorde bedre Statsborgere end Tøder ialmindelighed.

Bergens Børscommittee har sluttelig en subsidiel Anmærkning, der gaaer ud paa, at hvis philantropiske og andre høiere Hensyn skulde vinde Dvervægt over Betænkelighederne, saa kunde det overlades Stortinget ved hver enkelt Ansøgning, ligesom ved Naturalisationsretten, at bedømme, hvorvidt det maatte være Grund til at tilstaae Tøden, med eller uden Familie, Udgang til Riget.

Andragendet fra nogle af de Handlende i Christianssand henholder sig til de anførte Børscommitteers Bemærkninger og støtter sig endvidere paa

- l. at det omhandlede Forslag forsaavidt skal være forskjelligt fra de fleste andre Grundlovsforslag, at Følgerne af dets Antagelse ikke med Sikkerhed lade sig beregne, og, om de vise sig skadelige, vanskelige igjen kunne redresseres.

Forslaget antages nemlig grundet paa Formodninger, hvis større eller mindre Sandsynlighed Enhver bedømmer efter sin subjective Anskuelse. Hvis det var uretfærdigt at negte Tøderne Udgang til Riget, saa vilde det være endnu mere uretfærdigt at vise dem bort, efterat de allerede vare indkomne, om det end maatte vise sig, at man havde taget Feil af deres Character, selv om de skadeligste Følger maatte opstaae af denne Indtræden i Landet.

- m. Det maa i moralsk Henseende anses saa meget mindre fornødent at bifalde en med Hensyn til dens Gavnlighed saa tvivlsom Proposition, som Tøderne selv ikke have andraget om, og man ikke engang kan være forvisset om, at de ønske eller skjette om nogen Udgang til Norge.

- n. Den besluttede Lov om Handelen maa nødvendigviis have uberegnelig skadelige Følger paa de Handelsmands Stilling, der fortiden ere i Virksomhed, og i et Tidspunct, da saa mange Omstændigheder tale imod en gennemgribende Reform i Handelslovgivningen, synes de Handlende dog med Billighed at kunne vente, at der ikke, paa samme Tid, som deres Rettigheder betydelig indskrænkes i Forhold ei alene til Landets Indvaanere, men ogsaa til Fremmede, endvidere skal blive for Personer, som aldrig i Norge have havt eller nyttret Vanske om at erholde borgerlig Rettigheder, aabnet Udgang til at sætte sig i Besiddelse af deres Erhvervsfæder. Petitionererne nytte derhos, at der neppe gives nogen Næringsgreen, af hvis Flor den norske Stat er i høiere Grad afhængig, men som dog i Forhold til de Fordele, den skænker Staten, er tilstaaet ringere Begunstigelser end Handelen; men at de Handlende bør have den Tillid til National-Forsamlingens Visdom og Retfærdighed, at ikke flere Indskrænkninger gjøres i deres lovlige erhvervede Rettigheder, end de, der ere uomgjængelig fornødne til Opnaaelsen af Statens Formaal.

De Medlemmer af Drammens Børscommittee, der have nyttret sig for en de anførte Formeninger modsat Anskuelse af Sagen, gaae ud fra, at Tøderne, — som de kalde Renneffer, der ikke tænke paa